

Stan Ochrony Nietoperzy w obszarach Natura 2000

Andrzej Langowski

Departament Zarządzania Zasobami Przyrody

Wydział Planowania Ochrony

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Co wiemy a co chcielibyśmy wiedzieć ?

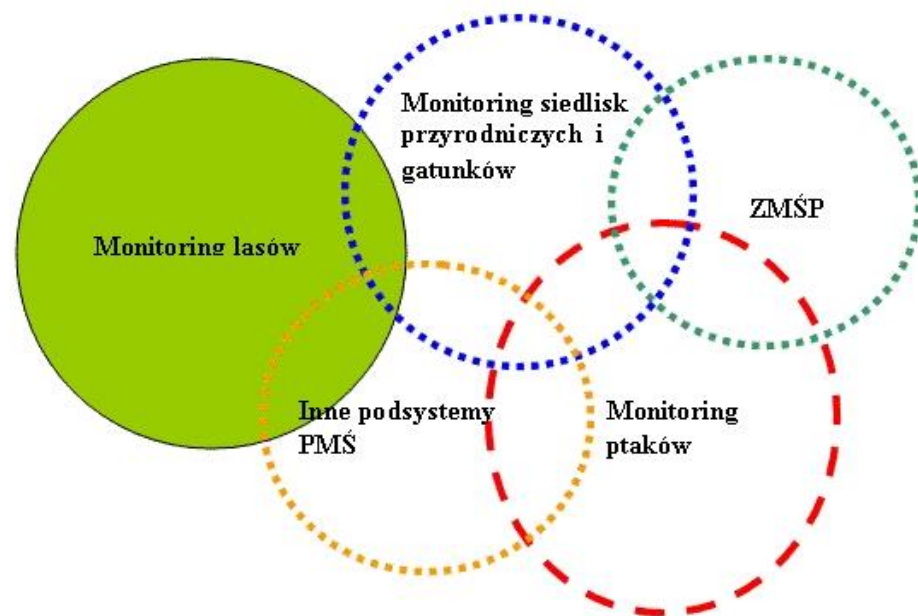

Źródła danych

- Dane z raportu na potrzeby art. 17 Dyrektywy Siedliskowej
- SDF y obszarów Natura 2000
- Plany Zadań Ochronnych obszarów „nietoperzowych”
- Raporty krajowe z wdrażania Porozumienia EUROBATS
- rozproszone dane o poszczególnych gatunkach

Źródła danych

- Dane z raportu na potrzeby art. 17 Dyrektywy Siedliskowej
- Oparte na danych uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska
- Co 6 lat

w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska 2009 - 2011

- (1308) mopek *Barbastella barbastellus*
- (1323) nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii*
- (1318) nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*
- (1321) nocek orzęsiony *Myotis emarginatus*
- (1303) podkowiec mały *Rhinolophus hipposideros*

w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska 2006 - 2008

- (1324) nocek duży *Myotis myotis*

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort Centralny Twierdzy Osowiec

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort I "Salis Soglio" w Siedliskach

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort I w Poznaniu

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort VII "Pralkowce" w Pralkowcach

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Forty Nyskie

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Forty Twierdzy Modlin

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Gierłoż

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Klasztor w Lubiążu

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Konewka

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Poprzednia strona

Następna strona

Monitorowane obszary Natura 2000 [19]

Wyszukaj 🔍

Chłodnia w Cieszkowie (PLH020001)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Dolina Biebrzy (PLH200008)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Fort Salis Soglio (PLH180008)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Forty Modlińskie (PLH140020)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Forty Nyskie (PLH160001)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Fortyfikacje w Poznaniu (PLH300005)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Gierłoż (PLH280002)

Monitoring

gatunków i siedlisk przyrodniczych

Barbastella barbastellus

mopek

[Przejdź do listy gat](#)

Stan ochrony w regionach biogeograficznych

Region kontynentalny

Populacja	FV	Siedlisko	U1	Perspektywy ochrony	U1	Ocena ogólna	U1
-----------	----	-----------	----	---------------------	----	--------------	----

Region kontynentalny

Populacja	FV	Siedlisko	XX	Perspektywy ochrony	FV	Ocena ogólna	FV
-----------	----	-----------	----	---------------------	----	--------------	----

Region alpejski

Populacja	XX	Siedlisko	XX	Perspektywy ochrony	XX	Ocena ogólna	XX
-----------	----	-----------	----	---------------------	----	--------------	----

Region alpejski

Populacja	XX	Siedlisko	XX	Perspektywy ochrony	XX	Ocena ogólna	XX
-----------	----	-----------	----	---------------------	----	--------------	----

Monitorowane stanowiska [25]

Chłodnia w Cieszkowie

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort Centralny Twierdzy Osowiec

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort I "Gala Gopla" w Siedliszkach

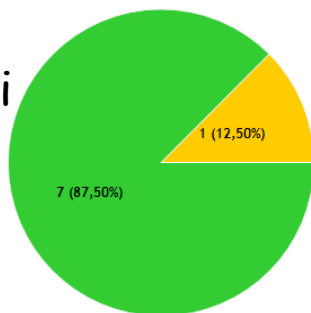

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

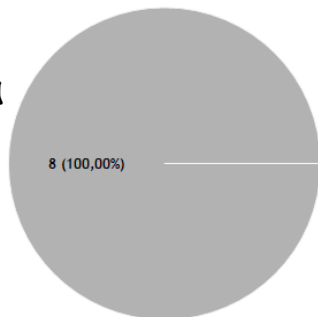

STANOWISKA LETNIE
Region CON

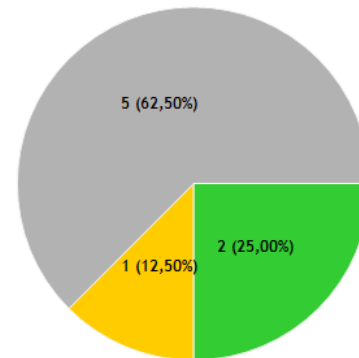
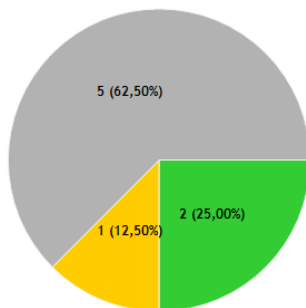
Stan populacji

Stan siedliska

Perspektywy zachowania

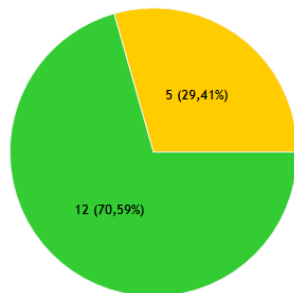
Ocena ogólna

w raporcie 2007 stan ochrony gatunku w regionie **alpejskim** określono jako **nieznany** (XX), a w **kontynentalnym** jako **właściwy** (FV).

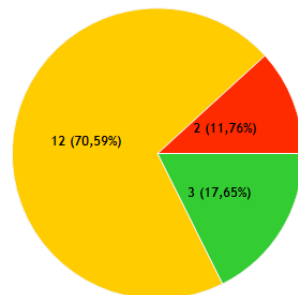

STANOWISKA ZIMOWE
Region CON

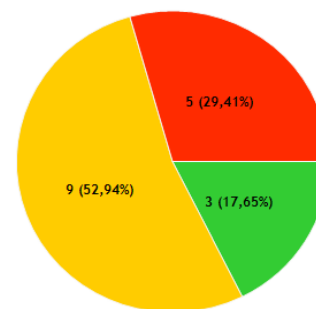
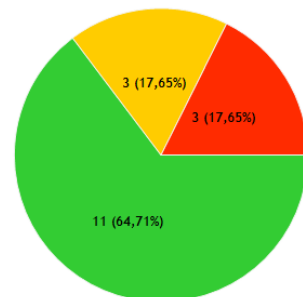
Stan populacji

Stan siedliska

Perspektywy zachowania

Ocena ogólna

W raporcie **2007 stan ochrony** gatunku w regionie alpejskim określono jako **nieznany (XX)**, a w kontynentalnym jako **właściwy (FV)**

Trzy spośród wytypowanych do monitoringu powierzchni są objęte ochroną w ramach sieci Natura 2000 i stan ochrony gatunku na tych obszarach odpowiada ocenom dla stanowisk. **Jednak należy pamiętać o tym, że ocena ta będzie dotyczyć jedynie okresu lata, gdyż m. in. obszary te nie obejmują zimowisk**

Stan siedlisk powinno się określić jako nieznaną (**XX**), ponieważ waloryzacja większości wskaźników odwołuje się do zmian zachodzących w badanych powierzchniach i na obecnym etapie monitoringu można było określić jedynie **wartości wyjściowe, które będą punktem odniesienia w kolejnych etapach prac**

Stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000

W okresie letnim na dwóch obszarach stan gatunku nie został oceniony, o czym zdecydował **brak możliwości oceny większości wskaźników siedliska** ze względu na brak danych porównawczych z lat wcześniejszych, a co za tym idzie również perspektyw zachowania gatunku. Jednak ocena dwóch wskaźników stanu siedliska, zwłaszcza liczba drzew obumierających lub martwych, wskazuje, że stan siedlisk w tych obszarach jest niezadowolający (U1), co może sugerować, że stan ochrony gatunku również nie jest zadowolający (U1).

Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym

- przyjmując, że mopek jest migrantem średniodystansowym wydaje się, że **ocena stanu ochrony gatunku w obrębie regionu biogeograficznego kontynentalnego, na podstawie stanu liczebności w wytypowanych zimowiskach jest słuszna i miarodajna** (te same nietoperze, które przebywają na danym obszarze zimą, najprawdopodobniej na nim żerują i przystępują do rozrodu)
- Dla właściwej oceny stanu ochrony gatunku, a co za tym idzie perspektywy jego zachowania, **konieczne jest jednak rozpoznanie również żerowisk, siedlisk wykorzystywanych w okresie rozrodu i w miarę możliwości schronień kolonii rozrodczych**. W przypadku zimowisk wskazany jest również ich stały monitoring.

Forty Nyskie stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym
Groty w Bochojniczy stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym
Jaskinia na Wierchowinie II stanowisko badawcze w regionie alpejskim
Jaskinia Niedźwiedzia stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym
Jaskinie góry Połom stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym
Lasy Janowskie stanowisko referencyjne w regionie kontynentalnym
Lasy Strzeleckie stanowisko referencyjne w regionie kontynentalnym
Leśnictwo Parzymiechy stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym
Podziemia Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Poprzednia strona

Następna strona

Monitorowane obszary Natura 2000 [11]

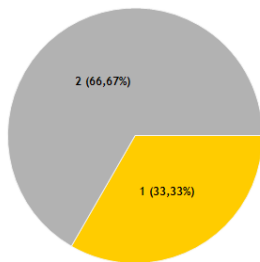
Forty Nyskie (PLH160001) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 2
Góry Białskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 2
Góry i Pogórze Kaczawskie (PLH020037) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1
Nietoperek (PLH080003) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1
Ostoja Jałńska (PLH180014) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1
Płaskowyż Nałęczowski (PLH060015) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1
Skalki Stoleckie (PLH020012) liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1
Szachownica (PLH240004)

nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* (1318) PMŚ 2009 – 2011

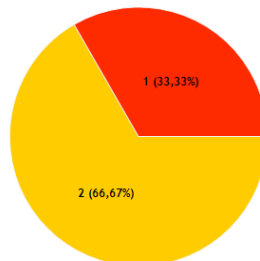
STANOWISKA
LETNIE
Region CON

Stan populacji

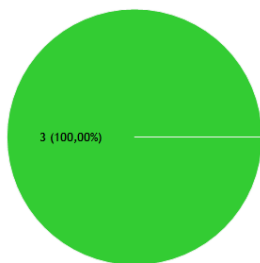
STANOWISKA
LETNIE
Region ALP

Stan siedliska

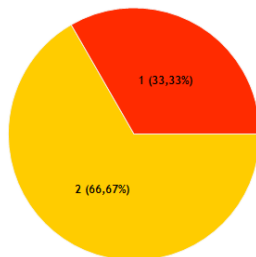

W oparciu o wyniki monitoringu 3 stanowisk nocka Bechsteina w okresie lata **nie można ocenić stanu gatunku na poziomie alpejskiego regionu biogeograficznego**

Perspektywy zachowania

Ocena ogólna

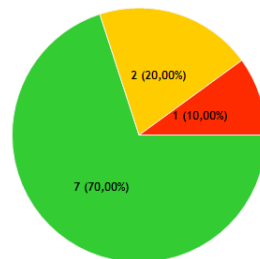
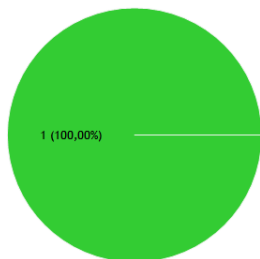
W raporcie **2007** Stan ochrony gatunku w obu regionach biogeograficznych określono jako niezadowolający (**U1**)

nocek Bechsteina *Myotis bechsteinii* (1318) PMŚ 2009 – 2011

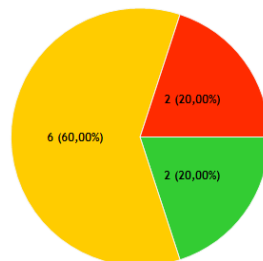
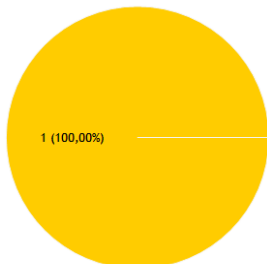
STANOWISKA ZIMOWE Region ALP

STANOWISKA ZIMOWE Region CON

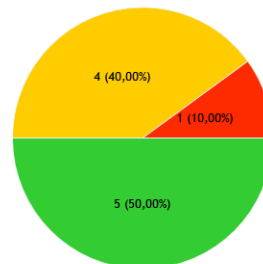
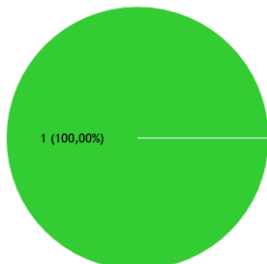
Stan populacji

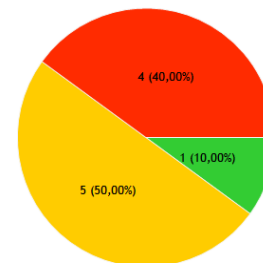
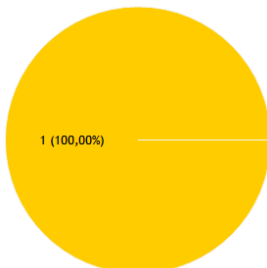
Stan siedliska

Perspektywy zachowania

Ocena ogólna

W raporcie 2007 Stan ochrony gatunku w obu regionach biogeograficznych określono jako **niezadawalający (U1)**

- monitoring objął 3 stanowiska letnie i 10 zimowisk w regionie CON oraz 1 stanowisko zimowe w regionie ALP
- nie jest możliwa ocena stanu gatunku w regionie biogeograficznym alpejskim w oparciu o stwierdzone jedno zimowisko z **jednym zimującym osobnikiem**
- w oparciu o wyniki monitoringu 3 stanowisk nocka Bechsteina w okresie lata nie można ocenić stanu gatunku na poziomie alpejskiego regionu biogeograficznego
- stan ochrony powinien być oceniany łącznie w oparciu o monitoring gatunku w okresie zimowym i letnim. Jeśli chodzi o same schronienia **letnie**, to stan gatunku można by uznać za niezadowalający **U1**, przy czym stan samej **zimującej populacji wydaje się właściwy** - w dwóch największych zimowiskach skupiających łącznie ponad 100 osobników (na 120 wszystkich) obserwuje się stały **wzrost** od dłuższego czasu

Browar w Gorzowie

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Bunkry w Kołobrzegu na stadionie

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort Centralny Twierdzy Osowiec

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort IV w Janówku

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Fort Piętki w Twierdzy Modlin

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Groty w Bochojnicy

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Jaskinie góry Połom

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Jeleniewo

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Lubnia

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Poprzednia strona

Następna strona

Monitorowane obszary Natura 2000 [11]

Wyszukaj

Dolina Biebrzy (PLH200008)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Forty Modlińskie (PLH140020)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Góry i Pogórze Kaczawskie (PLH020037)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Jeleniewo (PLH200001)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Masyw Chełmca (PLH020057)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Młosino-Lubnia (PLH220077)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Nietoperek (PLH080003)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Płaskowyż Nałęczowski (PLH060015)

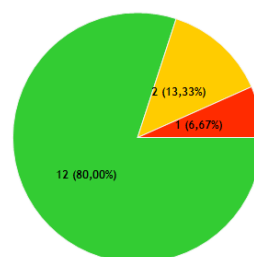
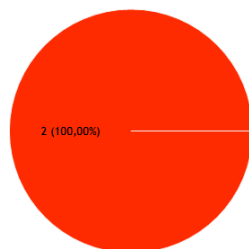

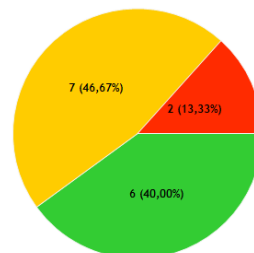
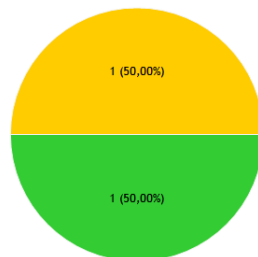
STANOWISKA LETNIE
Region CON

STANOWISKA ZIMOWE
Region CON

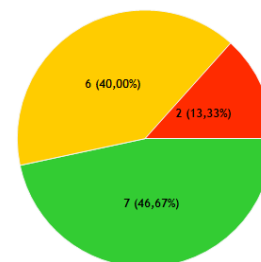
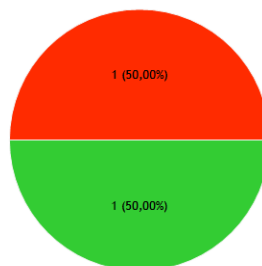
Stan populacji

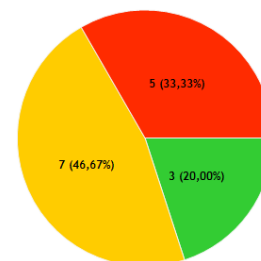
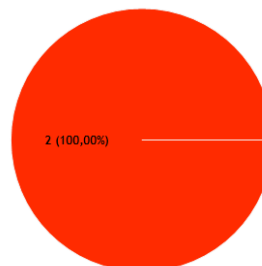
Stan siedliska

Perspektywy zachowania

Ocena ogólna

W raporcie 2007 Stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym określono jako niezadowolający (U1)

- spośród 15 schronień zimowych nocka łydkowłosego 9 znajduje się na obszarach Natura 2000. Oceny stanu zachowania gatunku w zakresie zimowych w tych obszarach odpowiadają ocenom zlokalizowanych tam schronień. Wszędzie stan gatunku oceniono jako niewłaściwy, a przeważają oceny stan zły (5 U2)
- np. w przypadku obszaru Dolina Biebrzy jest to wynikiem złego stanu populacji
- dla schronień zimowych stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym można uznać za niezadowalający z tendencją do pogarszania się (U1↓).
- stan siedlisk i perspektyw zachowania w przypadku ponad połowy schronień oceniano jako niezadowalający lub zły
- ocenę niewłaściwą lub złą stanu ochrony gatunku otrzymały największe zimowiska

Monitorowane stanowiska [6]

Wyszukaj

Czerna

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Jaworzna

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Krzyszowice

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Nowy Wiśnicz

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Szczyrzyc

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Wierchomla Wielka

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Poprzednia strona

Następna strona

Monitorowane obszary Natura 2000 [4]

Wyszukaj

Czerna (PLH120034)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Nowy Wiśnicz (PLH120048)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Ostoja Popradzka (PLH120019)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Ostoje Nietoperzy Beskidu Wyspowego (PLH120052)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Poprzednia strona

Następna strona

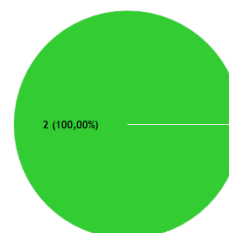
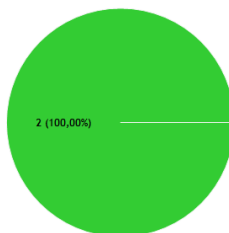

schronienia letnie

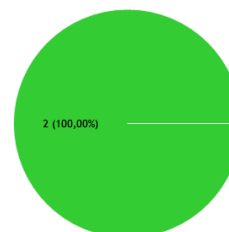
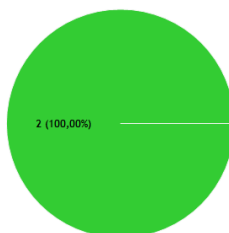
Region ALP

Region CON

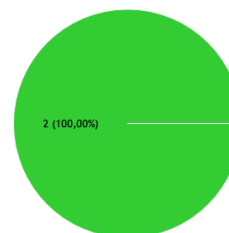
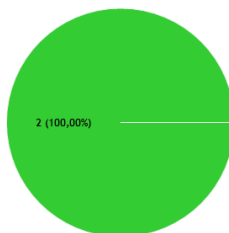
Stan popula

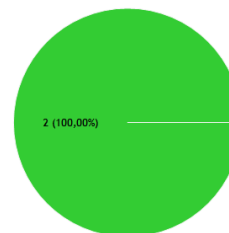
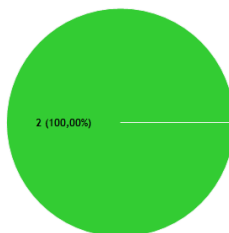
Stan siedliska

Perspektyw zachowania

Ocena ogólna

- stan ochrony gatunku w obszarach Natura 2000 - ze względu na wielkość obszarów nie były oceniane żerowiska poza obszarem - można tylko wnioskować o stanie gatunku na poziomie znanych **schronień letnich i ich najbliższego otoczenia**
- ze względu na niewystarczający stopień rozpoznania populacji tego gatunku w naszym kraju, badane stanowiska stanowią jedynie **orientacyjną próbę**

W raporcie z 2007 roku stan ochrony gatunku w obu regionach regionie oceniono jako niezadowalający (U1)

Brzezina

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Bukowiec

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Burgrabice

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Czerna

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Dubne

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Hańczowa

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Jarnońtówek

stanowisko badawcze w regionie kontynentalnym

Jastrzębik

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Jaworki

stanowisko badawcze w regionie alpejskim

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Poprzednia strona

Następna strona

Monitorowane obszary Natura 2000 [14]

Wyszukaj

Bednarka (PLH120033)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Czerna (PLH120034)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Kościół w Radziechowach (PLH240007)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Małe Pieniny (PLH120025)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Nawojowa (PLH120035)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 3

Niedzica (PLH120045)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Nowy Wiśnicz (PLH120048)

liczba monitorowanych stanowisk w obszarze 1

Ostoja Popradzka (PLH120019)

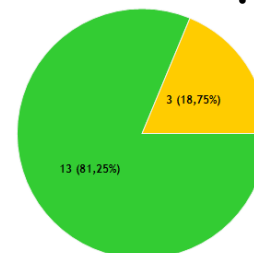
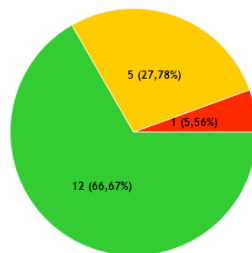
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

schronienia letnie

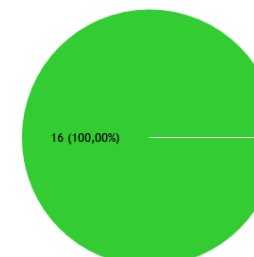
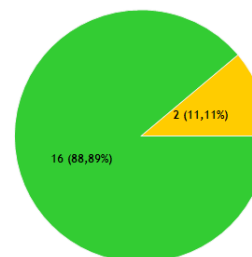
Region ALP

Region CON

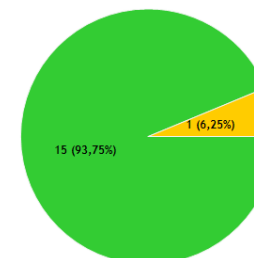
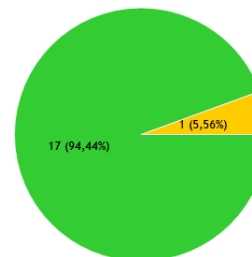
Stan populacji

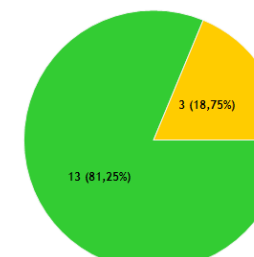
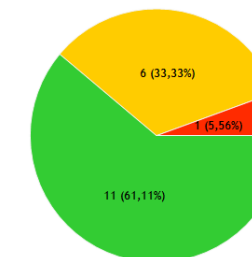
Stan siedliska

Perspektywy zachowania

Ocena ogólna

W raporcie z 2007 roku stan ochrony gatunku w regionie kontynentalnym oceniono jako niezadowalający (U1)

Natura 2000

- jako niewłaściwy określono stan gatunku w dwóch ostojach - Bednarka i Czerna, z uwagi na stwierdzony spadek liczebności, a w przypadku stanowiska Czerna - także z uwagi na słabiej ocenione perspektywy z uwagi na możliwe zmiany warunków siedliskowych (zmiany termiki pomieszczeń) na skutek zmiany sposobu ogrzewania budynków.
- dla pozostałych stan ochrony można określić, jako właściwy (FV).

w regionie kontynentalnym

- w oparciu o wyniki monitoringu 16 stanowisk podkowca małego, stan ochrony gatunku w regionie biogeograficznym kontynentalnym można uznać za właściwy (FV)
- jednak dla właściwej oceny stanu siedliska, a co za tym idzie perspektyw zachowania, konieczne jest rozpoznanie również zimowisk i żerowisk - przypadku zimowisk wskazany jest również ich stały monitoring.

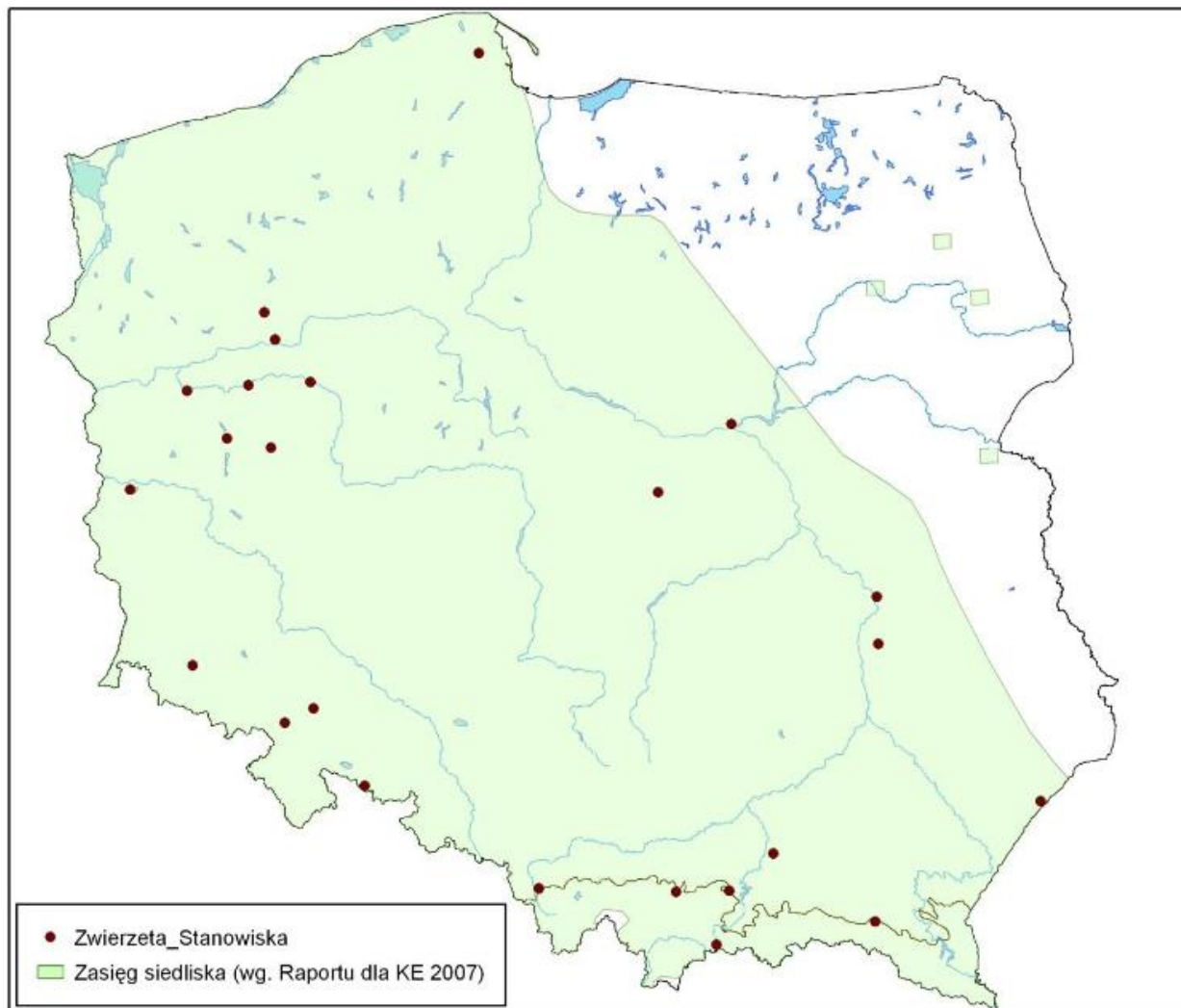

Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych za pomocą systemów specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura

WYNIKI MONITORINGU

WYNIKI MONITORINGU

1324 Nocek duży *Myotis myotis*

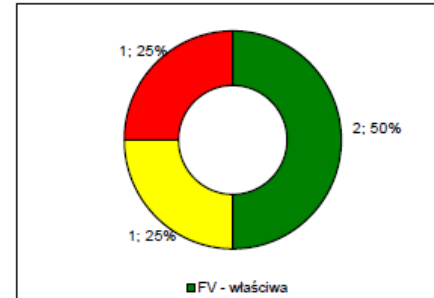
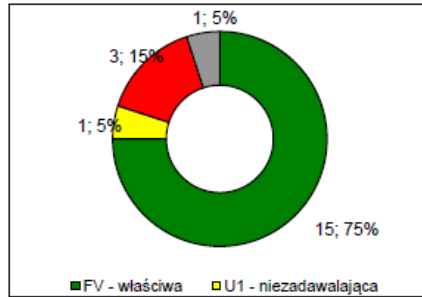
GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Stanowiska letnie

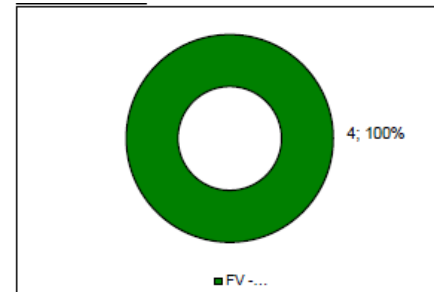
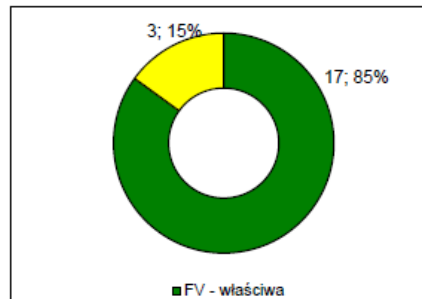
CON

ALP

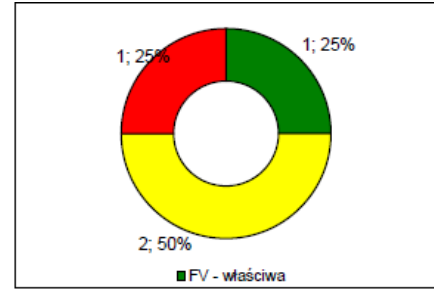
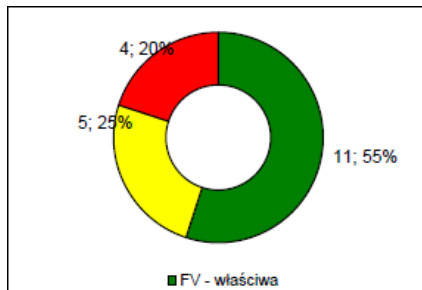
Stan populacji

Stan siedliska

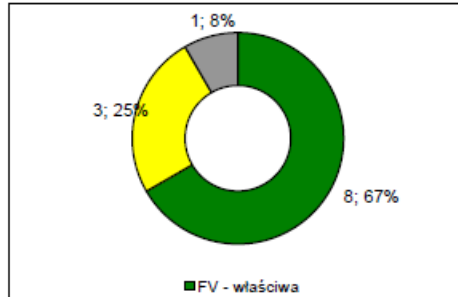
Ocena ogólna

Stanowiska zimowe CON

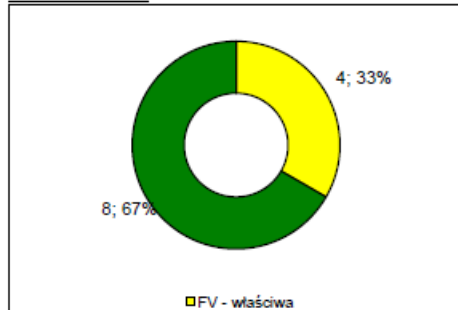
Stanowiska letnie

Stan populacji

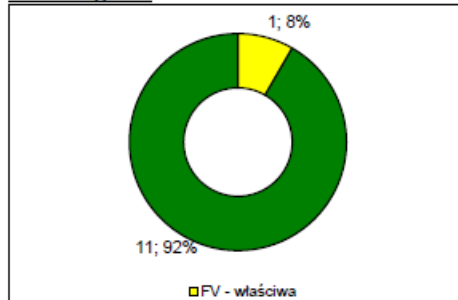
Stan siedliska

Stan siedliska

Ocena ogólna

Ocena ogólna

- pomimo obserwowanego rosnącego trendu w liczebności nietoperzy w obiektach objętych monitoringiem, podsumowanie ocen ogólnych wygląda zatrważająco
- tylko w odniesieniu do Bunkra w Oliwie, który jest najmniejszym z analizowanych zimowisk, przyznano ocenę FV
- wszystkie pozostałe stanowiska uzyskały ocenę U1
- braki właściwego zabezpieczenia zimowisk przed niepokojeniem nietoperzy oraz niepewność dotycząca dalszych losów obiektów.

Źródła danych

- Plany Zadań Ochronnych obszarów „nietoperzowych” - teoretycznie są dane chyba, że jest ocena XX
- Raport krajowy z wdrażania Porozumienia EUROBATS - **13 gatunków ma wg raportu ocenę FV**: karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*, karlik drobny *Pipistrellus pygmaeus*, karlik większy *Pipistrellus nathusii*, nocek Natterera *Myotis nattereri*, nocek rudy *Myotis daubentonii*, nocek Brandta *Myotis brandtii*, gacek brunatny *Plecotus auritus*, mroczek późny *Eptesicus serotinus*, nocek wąsatek *Myotis mystacinus*, borowiec wielki *Nyctalus noctula*, mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus* mroczek pozłocisty *Eptesicus nilssonii*, nocek duży *Myotis myotis*
- w regionie kontynentalnym i alpejskim

Nyctalus leisleri

borowiaczek

Stan ochrony w regionach biogeograficznych

Region kontynentalny

Populacja XX Siedlisko U1 Perspektywy ochrony XX Ocena ogólna U1

Region kontynentalny

Populacja XX Siedlisko U1 Perspektywy ochrony XX Ocena ogólna U1

Region alpejski

Populacja XX Siedlisko XX Perspektywy ochrony XX Ocena ogólna XX

Region alpejski

Populacja XX Siedlisko XX Perspektywy ochrony XX Ocena ogólna XX

Monitorowane stanowiska [0]

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Monitorowane obszary Natura 2000 [0]

Monitorowane obszary użytkownika [0]

Stan ochrony w regionach biogeograficznych

Region kontynentalny

Populacja FV Siedlisko FV Perspektywy ochrony FV Ocena ogólna FV

Region kontynentalny

Populacja FV Siedlisko FV Perspektywy ochrony FV Ocena ogólna FV

Region alpejski

Populacja FV Siedlisko FV Perspektywy ochrony FV Ocena ogólna FV

Region alpejski

Populacja FV Siedlisko FV Perspektywy ochrony FV Ocena ogólna FV

Monitorowane stanowiska [0]

Nowe stanowisko

Import stanowiska

Monitorowane obszary Natura 2000 [0]

Monitorowane obszary użytkownika [0]

- Monitoring...
- Właściwy stan ochrony czy stan korzystny?
- Dążenie do FV - wszędzie i zawsze?
- Wskaźniki GIOŚ - dobre, złe, bez sensu...
- nietoperze czyli *we've got a problem...*

Po co monitorować stan przedmiotów ochrony?

- art. 28 ust.10. Plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 zawiera:
  - (...)
  - 4) określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących:
    - (...)
    - b) **monitoringu stanu** przedmiotów ochrony

Po co monitorować stan przedmiotów ochrony?

- oceny parametrów stanu populacji - liczebność, produktywność, rozmieszczenie itd.
- powtarzane w określonych odstępach czasu
- odnoszące się do określonego obszaru
- **cel:** wykrycie zmian tych parametrów
- **założenie:** istnieje pożądany (wymagany) poziom wielkości parametrów stanu populacji
  - wynik monitoringu: pomiar odległości pomiędzy stanem aktualnym a stanem docelowym
  - wynik monitoringu: miara skuteczności działań ochronnych

Po co monitorować stan przedmiotów ochrony?

Regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia (...) plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, kierując się koniecznością **utrzymania i przywracania do właściwego stanu ochrony** siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. (art. 28 ust. 5 u.o.p)

Właściwy stan ochrony

- § 3. Zakres prac koniecznych do sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru obejmuje:
  - (...)
  - 4) ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń dla **utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu** przedmiotów ochrony (...)
  - 5) ustalenie celów działań ochronnych do osiągnięcia w okresie, na jaki jest sporządzany plan zadań ochronnych, umożliwiające monitoring i weryfikację ich osiągnięcia, z uwzględnieniem:
    - a) konieczności **utrzymania właściwego stanu ochrony** (...)
    - b) **potrzeby osiągnięcia właściwego stanu ochrony** (...)

Właściwy stan ochrony

- gatunku
  - suma oddziaływań na gatunek, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na rozmieszczenie i liczebność jego populacji na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego gatunku, przy której dane o dynamice liczebności populacji tego gatunku wskazują, że
    - gatunek jest trwałym składnikiem właściwego dla niego siedliska,
    - naturalny zasięg gatunku nie zmniejsza się ani nie ulegnie zmniejszeniu w dającej się przewidzieć przyszłości oraz
    - odpowiednio duże siedlisko dla utrzymania się populacji tego gatunku istnieje i prawdopodobnie nadal będzie istniało

Właściwy stan ochrony

- siedliska przyrodniczego
  - suma oddziaływań na siedlisko przyrodnicze i jego typowe gatunki, mogąca w dającej się przewidzieć przyszłości wpływać na naturalne rozmieszczenie, strukturę, funkcje lub przeżycie jego typowych gatunków na terenie kraju lub państw członkowskich Unii Europejskiej lub naturalnego zasięgu tego siedliska, przy której
    - naturalny zasięg siedliska przyrodniczego i obszary zajęte przez to siedlisko w obrębie jego zasięgu nie zmieniają się lub zwiększają się,
    - struktura i funkcje, które są konieczne do długotrwałego utrzymania się siedliska, istnieją i prawdopodobnie nadal będą istniały oraz
    - typowe dla tego siedliska gatunki znajdują się we właściwym stanie ochrony

Parametry oceny

- Każdy z parametrów jest oceniany w skali:
  - FV = właściwy,
  - U1 = niezadowalający,
  - U2 = zły.
- W przypadku braku danych
  - XX = nieznan

Oceny odnoszą się do elementów...

GENERALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA

Przewodnik metodyczny
Część trzecia

BIBLIOTEKA MONITORINGU ŚRODOWISKA

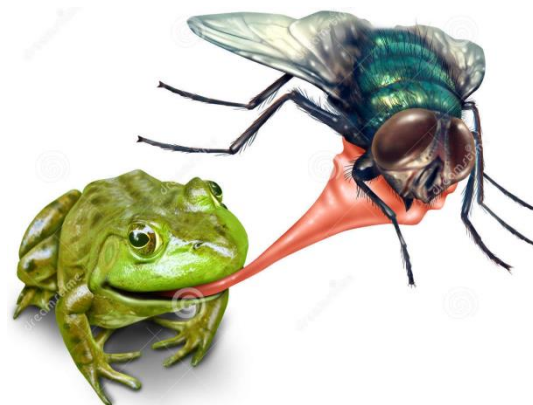
Czy należy dążyć do FV?

- Teoretycznie - wydaje się, że tak...
- Ale:
  - właściwy stan rozumiany jako FV (np.) wg wskaźników GIOŚ może nie być możliwy do uzyskania...
  - ... a nawet wręcz niewskazany w przypadku niektórych gatunków w niektórych obszarach,
  - w efekcie działań na wybranych elementach większej całości może spowodować negatywne zmiany w systemie jako całości

Właściwy czy korzystny?

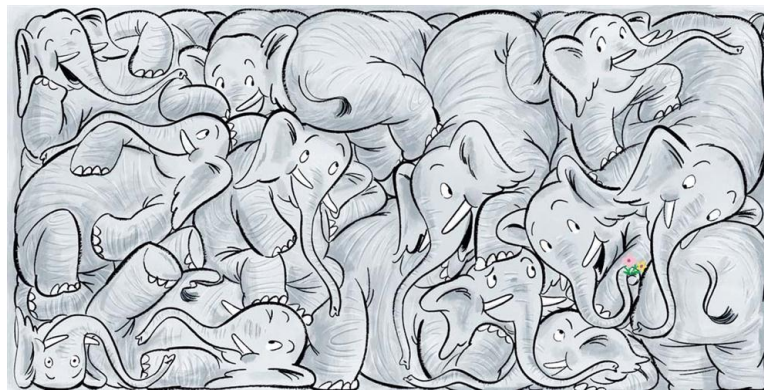
- Właściwy (= korzystny) stan przedmiotów ochrony powinien być rozpatrywany przez pryzmat funkcjonowania całego obszaru, tj. planowanie ochrony w odniesieniu do poszczególnych elementów powinno opierać się na wizji obszaru jako sumy wzajemnych zależności elementów przyrodniczych i prowadzić do ich zachowania.

Czyli...

- W przypadku niektórych gatunków np. stan U1 może być właściwym (korzystnym) i nie powinien być zmieniany (przynajmniej w niektórych obszarach)
- Punkt wyjścia - stan obszaru w momencie tworzenia sieci (byle nie gorzej)
- Problem ze wskaźnikami...

Korzystny Stan Ochrony a Referencyjny Stan Ochrony

które podejście jest bardziej życiowe

Kontekst unijny

Celem dyrektywy jest określenie konstruktywnej drogi zmierzającej w kierunku uzyskania i utrzymania 'korzystnej sytuacji', którą definiuje najlepsza wiedza naukowa

Kiedy mamy korzystny stan

- ocena identyfikowalnych cech jakimi charakteryzują się siedliska lub populacje gatunków bytujące zwykle w trudnych do zidentyfikowania zespołach siedlisk
- opracowano już zestawy miar, które pozwalają ocenić czy dana cecha siedliska lub niszy gatunku jest na dobrym czy na złym poziomie
- system monitoringu przyrodniczego GIOŚ bada czy i jak siedlisko odbiega o stanu przyjętego za „korzystny”

kontekst unijny

Zgodnie z duchem dyrektywy wydaje się, że monitoring ma nam dać odpowiedź na pytanie co złego dzieje się w siedlisku czyli co trzeba zrobić, żeby siedlisku bądź populacji gatunku przywrócić korzystny stan.

.. ale czy wszędzie, dla wszystkich siedlisk i gatunków jesteśmy w stanie osiągnąć korzystny stan. Inna sprawa, że o pewności korzystnego stanu ochrony możemy mówić, w uproszczeniu, gdy wszystkie przebadane wskaźniki wskazują na właściwy stan

Stan korzystny czy referencyjny?

- problemy z określeniem stanu ochrony od poziomu obszaru aż po region biogeograficzny
- różna jakość danych w różnych krajach
- w różny sposób definiowane siedliska gatunków
- duże zróżnicowanie siedlisk w skali kontynentu

Stan korzystny czy referencyjny

- różne systemy oceny stanu siedlisk i gatunków,
- w różnych strefach geograficznych odmienne czynniki ekologiczne mogą odgrywać kluczową rolę w kształtowaniu struktury i funkcji siedliska gatunku
- może się to wiązać z różnymi działaniami które trzeba wdrażać

Jak zdefiniować referencyjny stan ochrony?

referencyjny stan ochrony siedliska w danym obszarze Natura 2000 to największą, możliwą do osiągnięcia, wartość wskaźników powierzchni, struktury i funkcji siedliska

referencyjny stan ochrony gatunku - maksymalna populacja określona na podstawie zasobności siedlisk właściwych dla gatunku w obszarze Natura 2000 lub areał gatunku

EUROBATS

Problemy w ochronie nietoperzy w Europie nie wykrywalne w skali lokalnej na poziomie obszaru

- energetyka wiatrowa wnika do lasów
- ocieplanie budynków
- fragmentacja siedlisk
- presja na korytarze wędrówek dobowych i sezonowych
- duże krajowe plany modernizacji zlewisk rzek lub rozwoju infrastruktury liniowej
- zanieczyszczenie światłem

Dziękuję za uwagę

Andrzej Langowski

lukasz.rejt@gdos.gov.pl